

Szilágyi-Kiss Hajnalka:

AZ ISZLÁM ÁLLAM MEGERŐSÖDÉSÉNEK LOGISZTIKAI HÁTTERE

DOI: 10.35926/HSZ.2021.5.10

ÖSSZEFOGLALÓ: A közel-keleti vallási különbözőségek biztonsági hatásait tanulmányozva érdemes megvizsgálni, hogy szélsőséges válsághelyzetben mit jelent, és hogyan lehetséges a „gazdaság erőforrásainak, képességeinek és eszközeinek aktivizálása, összpontosítása és igénybevétele”.¹ A szerző egy sajátos példán keresztül, az Iszlám Állam megerősödésének hátterében húzódó logisztikai szempontok vizsgálatával járul hozzá a gazdaságmozgósítás jelenségének megértéséhez.

KULCSSZAVAK: Iszlám Állam, gazdaságmozgósítás, katonai logisztika

BEVEZETŐ

Irak gazdasági, politikai, katonai, kulturális, etnikai, vallási és társadalmi helyzete hatással van Európára és a globális viszonyokra egyaránt. Az ország területén a szélsőséges, pusztító vallási fanatikusok a működésük feltételeit erőszakkal kialakítva, az állami és a magánvagyonot eltulajdonítva építettek fel egy államot az államban, amikor a körülmények úgy hozták, illetve engedték. Az országról ma sokaknak a terrorfenyegetettség és az Iszlám Állam jut az eszébe. Államként ugyan saját magukon kívül senki nem ismerte el, mégis érdemes megvizsgálni, hogy működése mennyire hasonlított egy valós államéhoz, amelynek következtében képes volt – ugyan teljes mértékben törvénytelenül, bűncselekmények sorozatát elkövetve, mégis – egyfajta „gazdaságmozgósítást”² végrehajtva aktivizálódni, és sokakat félrevezetve fennmaradni. Ez egy kerek, egész, zárt rendszer, amely nem kiszolgáltatót, hiszen a számára szükséges nyersanyagot, munkaerőt, tőkét, technológiát biztosította magának a bemeneti oldalon, és igyekezett kapcsolati hálókon keresztül gondoskodni a kimeneti oldalról.

Támogatói teljes mértékben kiszolgálták és működőképessé tették ezt a szélsőséges, de önmagában a saját céljai szempontjából mégis hatékony és erős rendszert, ami önálló haderővel, gazdasággal, társadalmi támogatással rendelkezett. Motorja egy radikális

¹ „A gazdaságmozgósítás hagyományos feladata a fegyveres erők és rendvédelmi szervek minősített időszaki igényeinek a kielégítése” – mint azt Takács Béla megállapította. Takács Béla: A befogadó nemzeti támogatás feladatainak megszervezése a gazdaságmozgósítás új rendszerében. *Katonai Logisztika*, 2003/3., 149. http://epa.oszk.hu/02700/02735/00046/pdf/EPA02735_katonai_logisztika_2003_3_146-154.pdf (Letöltés időpontja: 2020. 12. 02.)

² Hagyományos értelemben semmiképp nem nevezhető gazdaságmozgósításnak, amit az Iszlám Állam pusztítása alatt láthattunk, mégis érdemes áttekinteni, miért hasonlít a logisztikai tevékenysége a gazdaságmozgósításhoz, mert bár egy szélsőséges terrorszervezet példáján keresztül, de megérthető a folyamat lényege.

ideológia volt, amely több millió embert tudott megtéveszteni, és ennek eredményeként sikerült a támogató csoportokat mozgósítania. Ez a rendszer elsősorban a környezetében bizonytalan körülmények, ingatag gazdasági és társadalmi viszonyok miatt talált széles felvevőpiacra, és az egyik legjobb példa arra, hogyan valósítható meg erőszakkal a gazdaságmozgósítás.

AZ ISZLÁM VALLÁSOSSÁG MINT A MOZGÓSÍTÁS ALAPJA

Érdemes először tanulmányoznunk az iszlám vallást – amely alapvetően a törvények betartására épül – ahhoz, hogy megértsük, miért tudott az Iszlám Állam ilyen léptékű mozgósítást végrehajtani. Akkor nevezhető valaki jó hívőnek, ha követi a *Korán*ban leírtakat, és életét az abban található utasítások szerint alakítja. Az iszlámhívők szabálykövetőek, törvények irányítják az életüket, és egy felsőbb vezető utasításait követik.

Az Iszlám Állam a hívek egy részét ezért volt képes ideológiai, vallási alapon mozgósítani az általuk hitt „jó ügy” érdekében. Már a vallás kialakulásának kezdeti szakaszában is fontos volt a meggyőzés és a mozgósítás. Mekkától északra az egymással harcban álló és maguknak döntőbírókat kereső arab és zsidó törzsek elismerték Mohamed erkölcsi tekintélyét, aki híveivel 622-ben kivándorolt Mekkából, és megkezdte az iszlám vallás terjesztését, ami erős lendületet vett az elkövetkező évszázadokban.³ Szellemi vezetőként Mekkában 13 év alatt 150 embert térített át a saját vallására, ami az akkori lélekszámokat tekintve jelentős teljesítmény volt. Az iszlám robbanásszerűen terjedt tovább, amikor Mohamed harcossá és politikai vezetővé vált, és a medinai tíz év leforgása alatt Arábia királya lett.⁴ Medinában az egymással szolidáris és erősen összetartó ottani törzsekkel találkozott, tehát vallási alapon szervezte meg a közösséget, és bevezette a törzsi társadalomban szokásos jogokat és kötelezettségeket. A törzs nemcsak vallási közösséggé, de politikai egységgé is vált, melynek központi eleme volt a szabályok követése. Ebben gyökerezik, hogy az iszlám egyben politikai ideológia is, nem csak vallás.⁵ Mivel a hívők teljes életét leszabályozza, törvényekkel irányítja, ezért manipulálhatóvá is teszi őket, ami könnyen vezethet fanatizmusoz.

AZ EZREDFORDULÓS IRAKI HELYZET MINT AZ ISZLÁM ÁLLAM MELEGÁGYA

2003-ban az Amerikai Egyesült Államok által indított invázió megdöntötte Szaddám Huszein kormányát, és megkezdődtek Irakban az évekig tartó fegyveres konfliktusok. Felkelés tört ki a megszálló erők, de az új iraki kormány ellen is. Irak szunnita lakossága ki volt zárva a politikai rendezésből annak ellenére, hogy az 1920-ban mesterségesen létrehozott állam középső részén a teljes népességnek több mint egyharmadát tették ki.

Az 1999-ben alakult Monoteista és Dzsihadista Szervezetet a Mezopotámiai Dzsihadisták Szervezete követte, amelyet nem hivatalosan Iraki al-Kaidának is hívtak. A terrorszer-

³ Bakos Ferenc – Szávai János (szerk.): Magyar Larousse Enciklopédia II. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1991, 649.

⁴ Ince Nikoletta: Miért kell foglalkoznunk a politikai iszlámmal? Polgárok Háza (videófelvétel), 2018. 04. 03. <https://polgarokhaza.hu/media/miert-kell-foglalkoznunk-a-politikai-islammal-ince-nikoletta-eloadasa> (Letöltés időpontja: 2021. 06. 03.)

⁵ Maróth Miklós: A migráció buktatói és következményei. Polgárok Háza (videófelvétel), 2018. 03. 14. <https://polgarokhaza.hu/media/maroth-miklos-eloadasa-az-islamrol-a-polgarok-hazaban> (Letöltés időpontja: 2021. 06. 03.)

vezetkez az évek folyamán egyre több felkelőcsoport csatlakozott, 2006-ra létrejött az Iraki Iszlám Állam.⁶ A síita Núri al-Málíki miniszterelnöksége alatt a szunniták politikai érdeke kiszorult, helyzetük elviselhetetlenné vált, és ez támogatta a szélsőséges dzsihadista erők szerveződését, amelyek leginkább az elkeseredett szunnitákat tudták fanatizálni.⁷

2003-tól fokozatosan erősödött a szunnita identitástudat, erőteljes áldozatérzettel. A szunniták úgy érezték, hogy az amerikaiak, Irán, valamint a síita vezetésű bagdadi kormány és az általuk támogatott milíciák is kirekesztik őket. A 2011-ben kezdődött szíriai polgárháború elősegítette a radikális iszlám vallási csoport megerősödését.⁸ 2012-ben az enyhébb biztonsági intézkedéseket, az elmélyülő síita–szunnita ellentéteket és a csoportra kifejtett gyengébb nyomást kihasználva újra aktivizálódott.⁹ A szervezet vezetője, Abu Bakr al-Bagdadi 2014. június 29-én a szíriai Rakkába tette át a székhelyét és bejelentette a kalifátus létrehozását, melynek ő lett a kalifája. Ezt követően, július 4-én al-Bagdadi Moszulban szónoklatot tartott – szervezete ellenőrizte Irak északi részének egyes területeit –, ahol felszólította a muszlimokat, hogy fogadjanak hűséget neki. Magára öltötte az abbászida kalifák fekete köntösét, és kihirdette, hogy minden muszlim köteles neki engedelmeskedni.¹⁰ Ezt követően az Amerikai Egyesült Államok és szövetségesei újra beavatkoztak, de tehetetlenek maradtak, a szunnita szélsőséges szervezetek tovább erősödtek, kihasználták a szektáriánus és az etnikai feszültségeket.

Az Iszlám Állam megjelenését és térhódítását sokan az iszlám civilizáció válságához kötik, amelyért pedig a vallás a felelős, mert hagyományai nem egyeztethetők össze a modernitással.¹¹ Kialakult tehát ez a nemzetállami jellemzőket is magán viselő, szervezett terrorista egység, amely a bizonytalan helyzetben tömegeket állított maga mellé azzal, hogy védelmet és szociális ellátóhálózatokat épített ki (iskoláztatta a gyermekeket, munkahelyeket teremtett a szülőknek, kórházi ellátást biztosított a betegeknek).

AZ ISZLÁM ÁLLAM MOZGATÓRUGÓI, MŰKÖDÉSE ÉS KAPCSOLATI HÁLÓJA

Globális perspektívából nézve az Iszlám Állam léte alapvetően egy válságidőszakhoz köthető. A szabad nemzetek általános felfogása szerint ez egy gyilkos, diktatórikus képződmény, mégis a belülről fakadó hatalmas támogatottság miatt önállóságra tett szert, és hosszú ideig életképes maradt. Ezt többek között annak is köszönhetette, hogy logisztikai szempontból átgondolt rendszert működtetett megfelelő erőforrás-optimalizálással és gazdaságbiztonsággal. A munkaerő-, tőke-, technológia-, anyagi és szolgáltatásinputok bevétele nem piaci alapon történt, hanem erőszakkal, kényszerrel, ideológiai befolyásolással. Mind a katonai szolgálati és védelmi munkakötelezettség, mind a gazdasági ágazatok közötti munkaerő- és tőkeátcsoportosítás, továbbá minden termelőegység működésének újjászervezése „professzionális” módon ment végbe. A mozgósítás során az intézkedések komplex

⁶ Besenyő János et al.: *Az Iszlám Állam – Terrorizmus 2.0 – Történet, ideológia, propaganda*. Honvéd Vezérkar Tudományos Kutatóhely – Kossuth Kiadó, 2016, 11.

⁷ Arany Anett et al.: *Az Iszlám Állam kalifátusa*. Osiris – Külügyi és Külgazdasági Intézet, Budapest, 2016, 69–70.

⁸ Kovács Csaba: *Huntington hagyatéka a szélsőséges iszlám mozgalmak, a terrorizmus és a tömeges migráció tükrében*. Honvédségi Szemle, 2017/6., 31. <https://honvedelem.hu/images/media/5f58c04e4cc43236681604.pdf> (Letöltés időpontja: 2020. 12. 04.)

⁹ Besenyő et al.: i. m. 12.

¹⁰ Rainer Hermann: *Az Iszlám Állam – A világi állam kudarca az arab világban*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2015, 17.

¹¹ Tálás Péter gondolatai *Az Iszlám Állam* című könyvhöz, a magyar kiadás előszavában. Hermann: i. m. 14.

rendszere valósult meg, a rendelkezésre álló erőforrásokat, képességeket, eszközöket kivétel nélkül felhasználták a cél elérése érdekében. Megtörtént bizonyos haderők és rendvédelmi szervek mozgósítása, valamint a média tudatos felhasználása.

Az Iszlám Állam a világ leggazdagabb és egyik legnagyobb terroristacsoportja volt, 7-8 millió főnyi támogatóval.¹² A kiadásait leginkább vállalkozásaiból fedezte, mert ahhoz, hogy hosszú távon fenntartható legyen, bevételekre volt szüksége, működőképességét pedig a bevételek és a kiadások kiegyensúlyozottsága esetén tudta csak fenntartani. Az Iszlám Állam napi olajbevétele 1,5 millió dollárt tett ki 2016-ban.¹³ A bevételekre elsősorban a szíriai olajmezőkön kitermelt nyersolaj feketepeciacon történt értékesítéséből, fegyverkereskedelemből, kivett adókból, a *zakát*ból (kötelezően beszedett alamizsnából), zsarolások és elkobzások, termény formájában való beszolgáltatások eredményeként, valamint a védelmi pénzből¹⁴ tett szert. Jelentősek voltak az egyéni donork támogatása mellett a családok és bankok kifosztásából és az emberrablásból származó bevételek is.¹⁵ Péntekenként a rabszolgapiacokon elrabolt gyermeklányokat bocsátottak áruba, majd ezt a mérhetetlen embertelenséget házassággént „legalizálták”.

Irak területén hatalmas mennyiségű ősi lelet is található, hiszen a mezopotámiai civilizáció a Tigris és az Eufrátesz folyók között alakult ki. A sumerok már a Kr. e. 3. évezredben fejlett városállamokat hoztak létre, amelyek közül Ur volt a legismertebb. Az Iszlám Állam harcosai hatalmas kincseket, értékes régészeti leleteket raboltak el a múzeumokból, amelyeket a feketepeciacon értékesítettek.¹⁶

A harcosok utánpótlását elsősorban azok a muszlim és nem muszlim fiatalok – interneten és különböző médiafelületeken keresztül történt – toborzásával valósították meg, akik elveszítették az életbe vetett reményüket, és nem volt életcéljuk.

Az Iszlám Állam térhódítását az iraki alkotmánynak az a rendelkezése is segítette, hogy egy törvény sem állhat összeütközésben az iszlámmal. A valóságban ez azt jelenti, hogy a kisebbségek nem gyakorolhatják a vallásukat, és törvény tiltja a muszlimok áttérését más hitre. Aki ezt mégis megteszi, annak menekülnie kell. Halállal fenyegették azokat, akik nem viseltek kendőt vagy megünnepelték a karácsonyt.¹⁷ A meghódított régiókban az Iszlám Állam az élet szinte minden területére rátette a kezét. A közlekedésben vámot vetettek ki az Irakból az Iszlám Állam térségébe árut szállító teherautókra, viszont a kiskereskedők biztonságban érezhették magukat, ha a *zakát*ot megfizették. A kelet-szíriai orvosoknak nem kellett fizetniük, de havonta egyszer orvosi szolgáltatást kellett nyújtaniuk az Iszlám Államnak.¹⁸

¹² Mára ugyan területeit elveszítette, de az eszme sajnos alvó sejtekben fennmaradt, és ha a körülmények úgy hoznák, képes lehet újra aktivizálódni.

¹³ Erika Solomon et al.: Inside Isis Inc: The journey of a barrel of oil. Financial Times, 29. 02. 2019. <https://ig.ft.com/sites/2015/isis-oil/> (Letöltés időpontja: 2020. 12. 02.)

¹⁴ Az arabul ad-dhimmah, de gyakran dzimmának is nevezett védelmi pénz a muszlimok a könyv népeivel (zsidók és keresztények) történt megállapodása értelmében az ígért biztonságért fizetett összeg, melynek fejében nem kell áttérniük, és mégsem eshet bántódásuk.

¹⁵ Eleinte mindenki azt hitte, hogy a bankokat egyszerűen kifosztották, a későbbiekben kiderült viszont, hogy a bankok logikáját használva kamatoztatták is a pénzt, illetve egyéb banki műveleteket is végeztek az összegek megtöbbszörözése céljából.

¹⁶ Arany et al.: i. m. 235.

¹⁷ Solomon et al.: i. m.

¹⁸ Erika Solomon – Sam Jones: Loot and taxes keep jihadi economy churning. Financial Times, 14. 12. 2015. <https://www.ft.com/content/ace89a00-9ff1-11e5-beba-5e33e2b79e46> (Letöltés időpontja: 2020. 12. 02.)

Az Iszlám Állam az adószedők, a besúgók, de a szolgáltatások hálózatának kiépítésével is uralma alá vonta a szabálykövető lakosságot. Sok kis civil szervezet azért csatlakozott a terrorcsoporthoz, mert mellettük erősnek érezték magukat. Minden tartományban létrehozta egy ún. *war spoil* irodát, amely kiszámította a zsákmány dollárértékét, és egyötödét azonnal kifizették a rajtaütést elvégző fegyveres katonáknak. A zsákmányt a helyi piacon adták el, ahol az Iszlám Állam tagjai fél áron vásárolhattak. Ezeken a helyeken az állatoktól a gabonán keresztül a bútorokig és a használati tárgyakig minden elérhető volt.¹⁹ Az Iszlám Állam „fénykorában” – 2015-ben – a meghódított rész Szíria felére és Irak harmadára terjedt ki. Elsősorban etnikai területek alapján volt lehetséges az előrenyomulás, főképpen a szunnita arabok területein. A kurd és a síita területeken kevésbé volt ez lehetséges. Ennek egyik oka lehetett, hogy azok a síita rendfenntartók, akik szunnita területekre voltak küldve, nem végezték el teljes hatékonysággal a feladatukat, míg a saját területeiken erőteljesen védekeztek.

AZ ISZLÁM ÁLLAM „GAZDASÁGMOZGÓSÍTÁSA”

Nem felejtve el létrejöttének célját, gyilkos embertelenségét és a pusztítást, amit okozott, meg kell állapítanunk, hogy az Iszlám Állam képes volt egy polgárháborús területen – ahol korábban nem működött a közigazgatás – folyamatos harcok mellett kialakítani és fenntartani egy működő rendszert. Képes volt mozgósítani a gazdaságot, és az ehhez szükséges ellátási láncot megteremtve a szükséges üzemanyagkészleteket, energiabiztonságot és élelmiszer-biztonságot, az értékesítési csatornákat kiépíteni, hogy alattvalóit a szélsőséges körülmények között is hozzájuttassa élelmiszerhez, üzemanyaghoz, fegyverekhez – vagyis az élethez és a rajtaütésekhez, a védekezéshez szükséges emberi és tárgyi erőforrásokhoz. Tapasztalható volt, hogy főként az amerikai légitámadások idején esett vissza szinte a felére az olajcsempészetből származó bevétel. A háborús környezet természetesen hozzájárult ahhoz, hogy a gazdaságmogósítást visszavesse, de még így is sikerült a működését hosszú időn keresztül fenntartani, és ugyan az erejéből sokat veszített, területileg is visszahúzódott, de nem esett szét az Iszlám Állam.²⁰ Ehhez a fedezetet az adó- és egyéb beszolgáltatási rendszereken, valamint az elkobzásokon keresztül biztosította, és működtette a körülményekhez képest magas szintű szolgáltatásait mind a fiatal fizetett harcosai, mind a nép számára (kenyértámogatás, közterület-fenntartás, egészségügyi szolgáltatások). Ezek igazolták, hogy az Iszlám Állam nemcsak az elnevezésében tükrözte az „államiság” jellemzőit, hanem az összetartásnak ideológiai alapja is volt, azt sugalmazta, hogy aki vele van, azt megvédi, az biztonságban van. Az Iszlám Állam értéklánca²¹ azért volt működőképes, mert jellemzően kevés külső elemet tartalmazott, de amikor ezekhez nem lehetett hozzáférni, a kapcsolati háló segítségével képes volt más ágazatokból vett eszközökkel, anyagokkal pótolni mindent.

¹⁹ Uo.

²⁰ Solomon–Jones: i. m.

²¹ Az értéklánc itt logisztikai szakkifejezésként értendő. „Az értéklánc az ötlet megszületésétől a végső fogyasztóhoz történő eljuttatásig tart, és így magában foglalja a kutatást, a fejlesztést, az innovációt, az alap- és segédanyag előállítását, a gyártási eszköz és az alkatrész legyártását, az összeszerelést, a folyamatok közötti logisztikát, az előállításához és a vásárláshoz kapcsolódó szolgáltatásokat (pénzügyi, marketing-, IT- stb. szolgáltatások, értékesítés, szervíz).” Taksás Balázs: A védelmi ipar és a katonai logisztika rejtett biztonsági kockázatai napjaink globalizált világában. Honvédségi Szemle, 2017/6., 106. <https://honvedelem.hu/images/media/5f58c04c77f73613472706.pdf> (Letöltés időpontja: 2020. 12. 04.)

Az Iszlám Állam a szunnita törzsek gazdasági hálózataitól függött.²² Hogyha a rendszerbe hiba csúszott, azt mielőbb orvosolni kellett, hogy ne okozzon fennakadást. A műszaki, logisztikai, információs elakadások, az infrastruktúra meghibásodása vagy a finanszírozás biztonságának hiánya következtében komoly ellátási problémák léphettek fel, de a rendszer gondoskodott arról, hogy annyi bevétel mindig rendelkezésre álljon, mint amennyibe került a rendszer fenntartása. A bemeneti oldalon az emberi és anyagi erőforrást, tudást, innovációt (különösen katonai műszaki és logisztikai területen) saját céljai szolgálatába tudta állítani. Eközben politikai, gazdasági és társadalmi intézkedéseket hozott, a katonai szintéren működtette a sorozást, a zsoldosok fogadását, a kiképzést, a gerilla-hadviselés eszközeit felhasználva terrorista és pszichológiai műveletek végrehajtását valósította meg, néha a központjától távol, ami logisztikailag a számára ellenséges környezetben kihívást jelentett.

Az Iszlám Állam által alkalmazott módszerek jellemzői az elvegyülés a lakosság között, meglepőcsapdák, öngyilkos merénylők, gyalogsági és páncéltörő fegyverekkel végrehajtott rajtaütések, katonai járművek elleni támadások voltak.²³ Az Iszlám Államot sokan egyszerű, iszlám radikális terrorszervezetnek minősítik, de működésében jelen volt a gerilla-hadviselés számos jellemvonása is. Ezt támasztja alá Abu Muszab az-Zarkávi, a szervezet akkori vezetője 2004-ben írt levele Ajmán az-Zavahirinek, amiben jelzi az al-Kaida központi vezetésének, hogy célja nem a terrorizmus, az öngyilkos merényletek elkövetése és a gerilla-hadviselés, hanem egy reguláris erő mihamarabbi létrehozása.²⁴ A szervezet képessé vált bonyolult műveletek kivitelezésére, ami a területfoglalásokban mutatkozott meg – például ilyen volt a moszuli csata, a *Falak ledöntése* művelet, a damaszkuszi katonai parancsnokság elleni támadás, az Abu Graib és a Tadzsi börtönök ellen, valamint az Aleppó tartományban található Menag légibázis ellen végrehajtott támadások.²⁵

A GAZDASÁGMOZGÓSÍTÁS ÉS A KATONAI LOGISZTIKA KAPCSOLATA

A logisztikai támogatás célja a katonai műveletek során a hadianyagkészletek felhalmozásával és lépcsőzésével, a felhasznált készletek pótlásával, a haditechnikai eszközök üzemben tartásával, alkalmazásra történő felkészítésével, a megsérült, meghibásodott eszközök helyreállításával, a mozgatási-szállítási és elhelyezési feladatok végrehajtásával, a logisztikai szervezetek hatékony alkalmazásával biztosítani a katonai szervezetek állandó hadrafog-

²² Jakob Lypp: Understanding ISIS: The political economy of war-making in Iraq. SciencesPo Kuwait Program, 2016, 5. https://www.sciencespo.fr/kuwait-program/wp-content/uploads/2018/05/KSP_Paper_Award_Fall_2016_LYPP_Jacob.pdf (Letöltés időpontja: 2020. 12. 04.)

²³ Kovács Márk Károly: Gerilla-hadviselés és a terrorizmus kapcsolatrendszere napjainkban. Hadtudományi Szemle, 2019/1., 105. <https://folyoirat.ludovika.hu/index.php/hsz/article/view/1454/778> (Letöltés időpontja: 2020. 11. 18.)

²⁴ Zarqawi Letter. February 2004 – Coalition Provisional Authority English translation of terrorist Musab al Zarqawi letter obtained by United States Government in Iraq. US Department of State, Archive. <https://2001-2009.state.gov/p/nea/rls/31694.htm> (Letöltés időpontja: 2020. 12. 04.)

²⁵ Farkas Sándor: Az ISIL alkalmazott eljárásai és stratégiája. Honvédségi Szemle, 2018/2., 6. <https://docplayer.hu/105921927-Honvedsegi-szemle-146-evfolyam-2018-2-szam-a-magyar-honvedseg-kozponti-folyoirata.html> (Letöltés időpontja: 2021. 06. 03.)

hatóságát és harcképességének fenntartását.²⁶ A logisztikai támogatás,²⁷ a katonai szervezetek anyagi, technikai, egészségügyi, közlekedési (szállítási) és elhelyezési szükségleteinek kielégítésére irányuló rendszabályok és a szakirányú tevékenységek összessége az Iszlám Államban figyelemre méltó módon valósult meg. Nagy mennyiségben, sorozatgyártásban, jó minőségű kézi- és tüzéségi fegyvereket, robbanóanyagokat gyártottak, és ezeket megfelelő ütemezéssel, készletezéssel bocsátották a harcoló alakulatok rendelkezésére, pedig tudvalevő, hogy a készletek fenntartása és az azon belüli rotáció mennyire nehéz és költséges megoldás.

BEFEJEZÉS

Az Iszlám Állam az iszlámhívők egy szélsőségesen radikális csoportjából létrejött entitás, amelyhez nagy számban csatlakoztak Szaddám Huszein korábbi katonái és külföldről érkezett harcosok is. Azzal, hogy jelentős tömegeket állított maga mellé, sajnos hosszú ideig túlélőképességéről tett tanúbizonyságot. „Gazdasága” valószínűleg azért volt képes túl nagy globális kárt okozva fennmaradni, mert ideális méretű volt, valamint a termelő- és a szolgáltatókapacitásokat sikerült széttelepítenie, az ellátási láncok biztonságosan voltak kiépítve, az energetikai, információs, technológiai és logisztikai infrastruktúra fenntarthatóságáról éppúgy sikerült gondoskodnia, mint ahogy a tartalékok képzéséről is. A kezelhető méret eredményeképpen jó volt az alkalmazkodási képessége.

Szélsőséges példája segítségével látható, hogy melyek azok a veszélyforrások, amelyekre oda kell figyelni, kibontakozásukat feltétlenül meg kell akadályozni, csírájában el kell fojtani ahhoz, hogy a hasonló erőszakszervezetek ne tudjanak a jövőben megerősödni.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- Arany Anett – N. Rózsa Erzsébet – Szalai Máté: *Az Iszlám Állam kalifátusa*. Osiris – Külügyi és Külgazdasági Intézet, Budapest, 2016.
- Bakos Ferenc – Szávai János (szerk.): *Magyar Larousse Enciklopédia II*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1991.
- Besenyő János – Prantner Zoltán – Speidl Bianka – Vogel Dávid: *Az Iszlám Állam – Terrorizmus 2.0 – Történet, ideológia, propaganda*. Honvéd Vezérkar Tudományos Kutatóhely – Kossuth Kiadó, 2016.
- Farkas Sándor: *Az ISIL alkalmazott eljárásai és stratégiája*. Honvédségi Szemle, 2018/2., 3–15. <https://docplayer.hu/105921927-Honvedsegi-szemle-146-efolyam-2018-2-szam-a-magyar-honvedseg-kozponti-folyoirata.html>
- Gáspár Tibor: *Integrációs kísérletek 1953–1989 között*. Katonai Logisztika, 2018/1–2., 229–246. http://www.epa.hu/02700/02735/00086/pdf/EPA02735_katonai_logisztika_2018%201-2.pdf
- Hermann, Rainer: *Az Iszlám Állam – A világi állam kudarca az arab világban*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2015.

²⁶ Magyar Honvédség Összhaderőnemi Logisztikai Támogatás Doktrína. 3. kiadás. MH Doft kód: LOGD 4 (3). A Magyar Honvédség kiadványa, 2015, 6-1.

²⁷ A logisztikai támogatás a hadsereg ellátási feladatainak összessége, anyagi-technikai biztosítás. Gáspár Tibor: *Integrációs kísérletek 1953–1989 között*. Katonai Logisztika, 2018/1–2., 245. http://www.epa.hu/02700/02735/00086/pdf/EPA02735_katonai_logisztika_2018%201-2.pdf (Letöltés időpontja: 2020. 12. 04.)

- Incze Nikolett: *Miért kell foglalkoznunk a politikai iszlámmal?* Polgárok Háza (videófelvétel), 2018. 04. 03. <https://polgarokhaza.hu/media/miert-kell-foglalkoznunk-a-politikai-izslammal-incze-nikoletta-eloadasa>
- Kovács Csaba: *Huntington hagyatéka a szélsőséges iszlám mozgalmak, a terrorizmus és a tömeges migráció tükrében.* Honvédségi Szemle, 2017/6., 25–38. <https://honvedelem.hu/images/media/5f58c04e4cc43236681604.pdf>
- Kovács Márk Károly: *Gerilla-hadviselés és a terrorizmus kapcsolatrendszer napjainkban.* Hadtudományi Szemle, 2019/1., 101–116. <https://folyoirat.ludovika.hu/index.php/hsz/article/view/1454/778>
- Lypp, Jakob: *Understanding ISIS: The political economy of war-making in Iraq.* SciencesPo Kuwait Program, 2016, 5. https://www.sciencespo.fr/kuwait-program/wp-content/uploads/2018/05/KSP_Paper_Award_Fall_2016_LYPP_Jacob.pdf
- Magyar Honvédség Összhaderőnemi Logisztikai Támogatás Doktrína. 3. kiadás. MH Doft kód: LOGD 4 (3). A Magyar Honvédség kiadványa, 2015.
- Maróth Miklós: *A migráció buktatói és következményei.* Polgárok Háza (videófelvétel), 2018. 03. 14. <https://polgarokhaza.hu/media/maroth-miklos-eloadasa-az-izslamrol-a-polgarok-hazaban>
- Solomon, Erika – Jones, Sam: *Loot and taxes keep jihadi economy churning.* Financial Times, 14. 12. 2015. <https://www.ft.com/content/ace89a00-9ff1-11e5-beba-5e33e2b79e46>
- Solomon, Erika – Kwong, Robin – Bernard, Steven: *Inside Isis Inc: The journey of a barrel of oil.* Financial Times, 29. 02. 2019. <https://ig.ft.com/sites/2015/isis-oil/>
- Takács Béla: *A befogadó nemzeti támogatás feladatainak megszervezése a gazdaságmozgósítás új rendszerében.* Katonai Logisztika, 2003/3., 146–154. http://epa.oszk.hu/02700/02735/00046/pdf/EPA02735_katonai_logisztika_2003_3_146-154.pdf
- Taksás Balázs: *A védelmi ipar és a katonai logisztika rejtett biztonsági kockázatai napjaink globalizált világában.* Honvédségi Szemle, 2017/6., 105–117. <https://honvedelem.hu/images/media/5f58c04c77f73613472706.pdf>
- Zarqawi Letter. February 2004 – Coalition Provisional Authority English translation of terrorist Musab al Zarqawi letter obtained by United States Government in Iraq. US Department of State, Archive. <https://2001-2009.state.gov/p/nea/rls/31694.htm>